

A Hpt. 210. § (12) bekezdésébe ütközik, ha a pénzüintézet a korábbi ingyenesen nyújtott szolgáltatását díjkötelessé teszi a szerződés egyoldalú módosításával, valamint egyes díjai számítási módját egyoldalúan megváltoztatja az ügyfél hátrányára.
[1996. évi CXII. tv. 210. § (1)]

A felülvizsgálat szempontjából lényeges tényállás

[1] Az alperes 2014. március 10-én hivatalból vizsgálatot indított a felperesnél a 2012. január 1.-2014. május 23. közötti időszakra vonatkozóan.

[2] A vizsgálat alapján az alperes a 2014. augusztus 11. napján kelt H-FH-I-B-243/2014. számú határozatának III. pontjában a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására irányuló szerződés új díj bevezetésével történő, hátrányosan egyoldalú módosítását tiltó jogszabályi rendelkezés, azaz a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (12) bekezdése megsértése miatt – a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása mellett – a felperest 4.000.000 forint összegű fogyasztóvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

[3] A III./A. és a III./B. pontokban a jogsértő állapot megszüntetéséig felszámított díjaknak a fogyasztók számára történő visszatérítésére és a végrehajtásról tett intézkedésekről az alperes felé tájékoztatás adására kötelezte a felperest a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 88. § (1) bekezdés d) pontja alapján.

[4] A határozat IV. pontjában a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására irányuló szerződésben foglalt díj számítási módjának a fogyasztó számára hátrányos, egyoldalú módosítását tiltó jogszabályi rendelkezés, azaz a Hpt. 210. § (12) bekezdésének második mondatában foglaltak megsértése miatt – a jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása mellett – 8.000.000 forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. A IV./A. pontban az MNB tv. 88. § (1) bekezdés d) pontja értelmében arra kötelezte a felperest, hogy a felszámított díjak összegét a jogsértéssel érintett valamennyi fogyasztó számára térítse vissza, és – a IV./B. pont szerint – a megtett intézkedésekről tájékoztassa az alperest.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes keresetében az alperes határozatának felülvizsgálatát kérte, amelyben a felülvizsgálati eljárás szempontjából lényeges kérelme szerint vitatta az alperesnek a visszafizetésre kötelezést előíró hatásköre fennállását, az új díj bevezetésére és a díjszámítási mód megváltoztatására tett alperesi megállapításokat. A bírság vonatkozásában az arányosság és a fokozatosság elvének megsértését állította.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte, a határozatában foglalt álláspontjának fenntartása mellett.

Az elsőfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaptalannak találta, ezért ítéletével a kereset elutasításáról határozott. Ítéletének - a felülvizsgálati eljárás szempontjából lényeges - indoklása szerint a hatásköri kifogás alaptalan, mert az alperes a hibák, hiányosságok kiküszöbölése körében jogosult volt a visszafizetésre kötelezés előírására. Az MNB tv. 88. § (1) bekezdése ugyanis nem ad taxatív felsorolást az alperes által alkalmazható jogkövetkezményekről és nem is korlátozza a kötelezettségek előírásának irányát. Az MNB tv. 88. § (1) bekezdés d) pontja a jogsértés

megszüntetésére és ezen belül az egyoldalú szerződésmódosítást megelőző állapot helyreállítására szolgál. A bíróság e jogszabályhely értelmezésénél utalt a Kúria Kfv.III.37.023/2015/6. számú eseti döntésében foglaltakra. Hangsúlyozta, hogy az alperes nem egyedi polgári jogi jogvitát bírált el, a fogyasztók részére nem kártérítést állapított meg. Az ügyfelek nincsenek elzárva attól, hogy polgári jogi igényeiket polgári perben érvényesítsék.

[8] Az új díj bevezetésével kapcsolatban a bíróság hangsúlyozta, hogy a Hpt. 210. § (12) bekezdése a szerződés egyoldalú, új díj vagy költség bevezetésével történő módosítását tiltja. A bíróság álláspontja szerint, ha valamely szolgáltatás díjmentesként, illetve 0 forintos díjtétellel került nyújtásra, az azt jelentette, hogy a pénzügyi szervezet az adott szolgáltatást térítési, fizetési kötelezettség nélkül nyújtotta. Amennyiben a díjmentes szolgáltatást a szolgáltató nem „akciós díjként” (például meghatározott időtartamra vonatkozóan) hirdette meg, a fogyasztó az adott szolgáltatást abban a tudatban vette igénybe, hogy azt díjmentesen, azaz konkrét, a szolgáltatáshoz rendelt díj nélkül használhatja. Megalapozatlanul hivatkozott – a bíróság szerint – arra a felperes, hogy az alperesi álláspont elfogadása azt eredményezné, hogy a felperes indokolatlanul hátrányosabb helyzetbe kerül azokkal szemben, akik eredetileg is valamilyen díjat rendelték az adott szolgáltatáshoz. Ugyanakkor rámutatott, hogy a díjmentesség meghirdetése a fogyasztó döntését befolyásolja, azaz a fogyasztókat azokkal a díjmentességet hirdető szolgáltatóval való szerződéskötésre ösztönzi, ellentétben azon versenytársakkal, akik a szóban forgó szolgáltatás mellé eleve valamely díjat rendelték. A bíróság azt állapította meg, hogy a korábban díjmentesen nyújtott szolgáltatáshoz rendelt bármely díjtétel új díj bevezetését jelenti. A bíróság álláspontja szerint mind a Hpt., mind a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) rendszertani, azok rendelkezéseit a maguk összességében vizsgáló elemzéséből is az tűnik ki, hogy a díj mint fogalom fizetési kötelezettség nélkül nem értelmezhető. Mindezek alapján nem fogadta el a felperesnek azt a hivatkozását, hogy az ingyenesen biztosított szolgáltatás díját emelte meg. A bíróság szerint a PSZÁF közlemény és állásfoglalás nem bír jogi kötőerővel, így az abban foglaltaknak nem volt jogi relevanciája, ahogy a panaszok hiányának sem. A felperes az új díjak egyoldalú bevezetésével megsértette a Hpt. 210. § (12) bekezdését.

[9] A díj számítási módjának megváltoztatása kapcsán a bíróság kifejtette, hogy a felperes öt díját változtatta meg úgy, hogy négy esetben a korábbi fix díj helyett a díjat százalékos mértékben állapította meg, és ahhoz rendelt a korábbi fix összegnél magasabb minimum összeget, egy esetben az eleve százalékos mértékben meghatározott díját és annak minimum összegét emelte meg magasabb százalékra és magasabb minimum összegre, eltörölve egyidejűleg a maximum összeget. A felperes az egyoldalú szerződésmódosítás keretében a tranzakciós illetéket hátrította tovább az ügyfeleire, amelyet a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló 2012. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Pti.) nem tilt, azonban sem a Pti., sem a Hpt. nem ad felmentést a Hpt. 210. § (12) bekezdésének betartása alól. Leszögezte a bíróság, hogy a díj számításának módja a díj meghatározásának módja, amely lehet fix összeg, vagy százalékos mértékű, vagy százalékos mértékű egy minimum/maximum összeg meghatározása mellett. Megállapította a bíróság, hogy a felperes által elvégzett módosítás a díj számítási módjának fogyasztókra nézve hátrányos megváltoztatását jelentette, nem volt díjemelésnek tekinthető. A Hpt. 210. § (12) bekezdésben foglaltak megsértése ezért megállapítható volt.

[10] A bíróság kiszabása kapcsán az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperesi határozat számot adott a mérlegelési szempontokról, a felperes pedig maga sem tudott megjelölni olyan szempontot, amelynek a mérlegelését a jogszabály előírja, de annak figyelembevételét az alperes elmulasztotta. Hangsúlyozta a bíróság, hogy nem lehet enyhítő körülmény az, hogy a felperessel szemben korábban eljárás nem folyt. A jogsértés első ízben történő elkövetése is járhat bírság

kiszabásával, ezért a fokozatosság elve nem került megsértésre, a jogkövetkezmény alkalmazásáról az alperes mérlegelési jogkörében eljárva helytállóan döntött. Kifejtette a bíróság, hogy a jogszerűen alkalmazott, indokolt jogkövetkezmény felülmérlegelésére nem jogosult. A kiszabott bírságot minden ügyben egyedileg, az adott ügyben elkövetett jogsértés súlyához, az ügyben feltárt súlyosbító és enyhítő körülményekhez kell arányosítani, nem pedig egy másik pénzügyi szervezet ügyében kiszabott bírsághoz.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[11] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni „megváltoztatását”, az alperesi határozat részben történő hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az MNB tv. 75. § (4) bekezdését, 88. § (1) bekezdés d) pontját, a Hpt. 210. § (12) bekezdését és a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/B. §-át.

[12] Kifejtette, hogy az alperesnek nem volt hatásköre a felszámított díjak visszafizetésének elrendelésére. Az MNB tv. 88. § (1) bekezdése ugyanis – álláspontja szerint – nem értelmezhető tágan. Ez a rendelkezés taxatív felsorolást tartalmaz mindazokról az intézkedésekről, amelyet az alperes megtehet. Ezek között az eredeti állapot helyreállítása nem szerepel. A visszatérítés a felperes és az ügyfelei közötti polgári jogviszonyt érinti, amelyre az alperes hatásköre nem terjed ki. E körben a 2013. október 1-ig hatályban volt, a pénzügyi szervezetek állami felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: Psztv.) 71. § (1) bekezdés d) pontjára és annak értelmezésére hivatkozott.

[13] A felperes sérelmezte az új díj bevezetésével kapcsolatos ítéleti megállapításokat. Állította, hogy valójában két meglévő, ingyenesen biztosított szolgáltatás díjának megemelésére került sor, új díjat nem vezetett be. Vítatta, hogy a díjmentes szolgáltatás térítési és fizetési kötelezettség nélküli szolgáltatásnyújtást jelent. Amennyiben az ítéleti álláspont kerülne elfogadásra – hangsúlyozta a felperes –, úgy semmilyen törvényes lehetőség nem lenne a szolgáltatás díjának emelésére és ez arra vezetne, hogy a pénzügyi intézetek a jövőben ingyenes vagy díjmentes szolgáltatás nyújtását nem vállalnák, mert nem várható el, hogy a változó gazdasági környezetben az ingyenesen vállalt szolgáltatást a későbbi fizetési kötelezettségekre tekintettel változatlanul ingyenesen lássák el. Hangsúlyozta, hogy a szolgáltatásnak csak a díját emelte meg, és nem új díjat vezetett be, mert egy meglévő díjmentes szolgáltatást tett díjkötelessé. A PSZÁF közlemények, állásfoglalások ugyan nem bírnak jogi kötőerővel, de az abban foglalt értelmezésért az azt kiadó szervezet felelősséggel tartozik, mert a jogkövető magatartást gyakorolni kívánó pénzügyi szervezet annak megfelelően jár el. A bírság kiszabásakor figyelemmel kellett volna lenni ezért az MNB tv. 75. § (4) bekezdés g) pontjára.

[14] Előadta, hogy a számítási mód megváltoztatásával kapcsolatos ítéleti megállapítás jogsértő. Utalt arra, hogy a PSZÁF 2012. november 12-i közleménye – amelyet a keresetlevele F/6. mellékleteként csatolt - jogszerűnek tartotta a tranzakciós illeték mértékével azonos mértékű díjemelést. Ez csak a százalékos mértékű díj meghatározással mint díjemeléssel volt elérhető. A Hpt. nem definiálja a számítási mód fogalmát, definíció hiányában azt a bíróság értelmezte, de azt helytelenül és okszerűtlenül tette. Fix összegű díj esetében a díjmeghatározás módja nem tekinthető számítási módnak, mert az egy szám, nem számítási mód alapján generált összeg. A díjmaximum egy esetben eltörlésre került, ez sem a számítási mód megváltoztatása volt, hanem díjemelés, mert nem képlet, algoritmus került megváltoztatásra. A bírság e körben öt esetre tekintettel került

kiszabásra, amely nem arányos a tényleges jogsértéssel.

[15] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[16] A Kúria az érdemben vizsgálható jogszabálysértéseket vizsgálva azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelem alaptalan.

[17] A hatásköri kifogás tekintetében a Kúria osztotta az elsőfokú bíróság érvelését, az e körben tett megállapításait, amelyet a Kúria a Kfv.III.37.023/2015/6. számú eseti döntésében is kifejtett. A felperes a felülvizsgálati kérelmében álláspontja alátámasztására az alperes vizsgálata lefolytatása idején már hatályban nem lévő Psztv. rendelkezéseire hivatkozott. Az alperes eljárására, hatáskörére az MNB tv. rendelkezései voltak irányadóak, ezért a Psztv. rendelkezései, a Psztv. törvényi indokolása nem volt figyelembe vehető. Az MNB tv. 88. § (1) bekezdés d) pontja – az alperes által alkalmazható jogkövetkezmények közül – a hibák, hiányosságok megszüntetésére való kötelezést tartalmazza, amely felöleli hibák megszüntetésének azt a módját is, amellyel a jogsértően beszédett díjak visszafizetésére kötelezi a pénzügyi szervezetet. A felperes álláspontjával szemben ennek a jogkövetkezménynek az előírása nem jelent beavatkozást a felek polgári jogi jogviszonyába, mert a hatóság fogyasztóvédelmi hatáskörében eljárva alkalmazza a vitatott intézkedést.

[18] A Hpt. 210. § (12) bekezdésének az új díj bevezetését tiltó rendelkezése értelmezésénél a Kúria vizsgálta a korábbi eseti döntésekben (Kfv.III.37.859/2015/7., Kfv.III.38.139/2015/6.) kifejtett jogi álláspontot is és attól eltérő megállapításra jutott az alábbiakban kifejtett okokból: A Pft. 23. § (1) bekezdés c) pontja és 32. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a pénzforgalmi szolgáltatót tájékoztatási kötelezettség a fizetendő díj, költség és egyéb fizetési kötelezettség esetén terheli. Ha az adott szolgáltatáshoz ellenszolgáltatás nem kapcsolódik, mert azt a pénzügyi szolgáltató tényleges fizetési kötelezettség nélkül – ingyenesen, díjmentesen, vagy „0” forint ellenében – nyújtja, akkor tájékoztatási kötelezettsége sem merül fel. A díj ezért a fizetési kötelezettséggel azonosítható, ellentétben a fenti eseti döntésekben kifejtett állásponttal. Azt a Kúria a korábbi eseti döntéseiben is elfogadta, hogy a díj és az ellenérték ebben az értelemben azonos tartalommal bírnak. Egy ingyenesen (ellenérték, ellenszolgáltatás nélkül) nyújtott szolgáltatásnak nincs ellenértéke, ezért amennyiben a pénzügyi szolgáltató ezt a szolgáltatását utóbb díj ellenében kívánja nyújtani, a díjfizetés előírásával új díjat vezet be, nem pedig díjat emel, mert az ingyenes szolgáltatás díjkötelessé tétele új díj, azaz új – eddig nem létező – ellenérték ellenében kerül szolgáltatásra. A Kúriának a díjmentességnek fizetési kötelezettség nélkülséget elfogadó álláspontját támasztják alá a Gazdasági Versenyhivatalnak – az ingyenesség, díjmentesség fogalmának fogyasztóvédelmi szempontból való jogértelmezését levezető – a Vj-84/2009/31. számú és Vj-71/2013/30. számú ügyekben hozott határozatai is.

[19] Nem találta megalapozottnak a Kúria azt az érvelést sem, hogy új díj bevezetése csak új szolgáltatáshoz kapcsolódhat, mert a felperes és az ügyfele között kötött szerződés a nyújtott szolgáltatásokhoz egyedileg kapcsol ellenszolgáltatást (díjat), ezért a jogszabály megszővegezéséből is fakadóan nemcsak új szolgáltatás bevezetéséhez kapcsolódhat új díj. Helyesen mutatott rá az alperes arra, hogy a Hpt. 210. § (12) bekezdése nem új díjak bevezetésének általános tilalmát mondja ki, és nem is tartalmaz olyan előírást, amely szerint a Hpt. csak új szolgáltatás bevezetése esetén tiltaná meg új díj bevezetését. A Hpt. fenti rendelkezése a meglevő szerződésben új díj bevezetését tilalmazza, amely kapcsolódhat már meglevő ingyenes szolgáltatáshoz, de újonnan bevezetett szolgáltatáshoz is.

[20] Mindebből következően az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jogsértés megvalósult, amikor a felperes a korábban ingyenesen nyújtott szolgáltatásai után egyoldalú szerződésmódosítással díjat számított fel, amely egyértelműen kedvezőtlen volt a fogyasztókra.

[21] A számítási mód megváltoztatása körében a Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét szintén alaptalannak találta. A Hpt. 210. § (12) bekezdése egyértelműen tiltja a szerződésben foglalt díjnak a szerződésben meghatározott számítási módja egyoldalú, ügyfélre kedvezőtlen módosítását. A jogvita lényege az volt, hogy a felperes a díj összegének változását díjemelésnek, az alperes díjszámítás változásnak tekintette. A díj számítási módját a Hpt. nem határozza meg, de nyelvtanilag is a számítás valamilyen módszer, elv, konkrét művelet alkalmazásával történő számítást jelent. Számítási mód ezért a fix összegű díjszámítás vagy százalékszámítás is. Az alperesi célvizsgálat feltárta, hogy a felperes 5 díjfajta tekintetében megváltoztatta a szolgáltatás díja számításának módját, amelyből négy esetben a fix összeg helyett százalékos mértékű fizetési kötelezettséget és ahhoz egy minimum összeget határozott meg úgy, hogy az kedvezőtlenebb díjfizetést eredményezett. Egy díjfajta esetében emelte a százalékos mértéket és a minimum tétel összegét is, eltörölve a felső korlátot, amely az ügyfelekre nézve szintén hátrányosabb volt. Megállapítható volt az alperesi határozatban foglalt táblázat adataiból, hogy a felperes jogszabálysértést követett el a Hpt. 210. § (12) bekezdésébe ütköző módon, az ügyfél számára kedvezőtlenül, egyoldalúan módosította a díjai számítási módját. A táblázat adataiból nyilvánvaló volt, hogy az alperesi vizsgálat által érintett díjak tekintetében számítási mód változtatás történt, amely díj emelkedését eredményezte. Nem egyszerű díjemelés történt, mert megváltozott a díj számításának módja, fix összeg helyett százalékos mértékűre, illetve a százalékos mértékű díjnál a díj számítása változott meg a maximum összeg eltörlésével. A Kúria e vonatkozásban a Kfv.III.38.139/2015/6. számú eseti döntésben foglaltakkal egyező döntésre jutott.

[22] A bírság vonatkozásában a Pp. 339/B. § megsértése – a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálódva – nem volt megállapítható. A hatóságnak csak az ügyre vonatkozó releváns szempontokat kell értékelnie. A felperes korábban jóhiszeműsége figyelembe vételére nem hivatkozott, ennek a keresetlevele III.1. pontjában kifejtett érvelése nem feleltethető meg, így arra a felülvizsgálati eljárásban már nem hivatkozhatott. A keresetlevél F/6. mellékleteként hivatkozott PSZÁF közlemény nem tartalmazott olyan kitételt, amely a jogkövető magatartás megállapíthatóságát eredményezhetné és ezért ez a körülmény a bírság arányossága körében figyelembe vehető lenne.

[23] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta. (Kúria, Kfv.II.37.187/2016.)